

a lo aparentment insòlit, podria pensar-se en voluntària derrota o bé en immoralitats callades que els inutilitzaven per la defensa.

Aquestes consideracions de lluita individual o colectiva, pertanyen exclusivament a l'ordre material, si important, convenient però de contrabalancejar-les amb les d'ordre ètic. I dins d'aquest principal ordre de consideracions, hom distingeix tot seguit el que la ètica empara del que rebutja, podent-se donar el cas que certes venjances injustes no siguin defensables, perquè l'ètica dels autors de les mateixes sigui depravada i de tot-hom coneguda, consistint, en aquest cas, la millor venjança en desemascarar els atacants.

Admet, aquest exemple, l'aggravant de què els atacants siguin emboscats o bé que, usant d'un mimetisme *nouvelle regime*, res es pugui amb ells... Si així fos, què caldria fer? Acceptar resignats les venjances, per injustes que fossin?... Mimetitzar-se per igualar-se amb instruments de lluita?... Encastellar-se la víctima en la seva major força moral, esperant pacientment la justícia del temps?

Es quelcom difícil d'escollir, èticament, el que cal fer en casos semblants, com n'hi fora a un viatger que es trobés en un enllaçament de camins desconeguts, decidir-se pel que li fés més planeres les dificultats naturals i accesoris del trànsit, i l'hi en seria més encara, si sobre les seves espatlles hi portés un feix de responsabilitats.

El que jo us asseguro és que si en lloc d'un viatger a l'enllaçament dels tres camins n'hi poseu tres, un filòsof, un pràctic i un guerrer, cada u escollirà camí diferent davant la mateixa finalitat. La diferència estarà en què un prescindirà de la finalitat per servir llurs principis; l'altre prescindirà dels principis com a cosa baldera mentre s'atansi a la seva finalitat, i l'altre, bèl·lic d'esperit, les seves aficions guerreres esborraran la finalitat pretesa relegant-la a segon terme.

Mes, si en l'ordre ètic tres persones socialment acceptables, emparades per la llei, segueixen rutes diferents, què farien, pregunto jo, tres coixos acèfals?...